

ФЕСТИВАЛГА СОВҒА

2-саҳифага

КЕНГАЯЁТГАН ҲАЛҚА

3-саҳифага

“СЕВГИМ- СЕВГИЛИМ” ФОЖИАСИ

4-саҳифага

1925-YILDAN
SHIQA BOSHLAGAN

№26 (16331)

YOSHILAR OVOZI

Biz — kelajak bunyodkorimiz!

2019-YIL 3-APREL, CHORSHANBA

O'zbekiston yoshlar ittifoqining ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, adabiy-badiiy gazetasi

www.yoshlarovoz.uz

yoshlarovoz@umall.uz

@Yoshlarovoz

Сайтнинг ўқиш учун QR-кодни телефонингиз орқали сканер қилинг.

ESHITDINGIZMI?

ГИННЕС РЕКОРДИГА ЛОЙИҚ СЎЗАНА

Хар бир давлатнинг турмуш тарзи, одат ва анъаналари унинг амалий санъатида ўз аксини топади. Халқимизнинг бой маданий мероси мана неча асрлар ўтибдики, ўз нуфузи ва киймати йўқотмай келмоқда. Шу жумладан, каштачилик хунари ҳам. Хабарингиз бор, яқинда Сурхондарё вилоятида I Халқаро бахшичилик санъати фестивали бўлиб ўтди. Йирик санъат анжуманига тараддул авжида, Тадбирнинг ўзига хос, унутилмас ўтиши учун барча бирдек меҳнат қилмоқда. Шулар қаторида бойсувлик йигирма на-

фар қўли гул хунардан ҳам фестивалга атаб — дунёдаги энг катта сўзана тикди. Сўзананинг узунлиги 25, эни эса, 6 метрни, оғирлиги 60 килограммни ташкил этади. Мохир хунарданлар уни олти ой давомида яратди. Бунда 16 килограмм ипақдан фойдаланилди. Фестиваль олдидан, ушбу сўзанани Гинненинг рекордлар китобига кириштириш учун мутахассислар келиши кутилмоқда. Таъкидлаш керак, чеварларнинг аксарияти ёшлар. Бу эса, халқ хунарданчилиги ва санъати йигит-қизларда қи-

зикиш катта эканини англатади.

— Сўзанани тикшида воҳага хос бўлган қадимги каштачиликнинг тўлдирма йўналишидан фойдаланилди, — дейди хунарданлар Нилуфар Жўраева. — Унинг марказидаги бешта гулдан хар бирининг айлана диаметри икки, апрофидаги кичик 14 та гулни эса, бир метрни ташкил этади.

Мутахассиснинг таъкидлашича, сўзана тикши аввалида унинг чизмасини тайёрлаш зарур. Бу жараён каштадўздан алоҳида кунт-этиборни талаб этади. Гуллар марказдан ўнг ва чап томонга қараб чизилади. Бунда хар бир деталь математик ўлчов асосида чизиб чиқилади. Алвон матога туширилган гуллар чизмасини моҳир тикувчилар олти кун мобайнида тайёрлаган. Шундан сўнг чизмаларни ипақ орқали тўлдирма услубида тикши, астарлаш, қапиш ва мағизлаш ишлари бажарилди. Хар бир босқич хунарданлардан сабр-тоқат ва маҳоратни талаб қилади.

Миллий урф-одат ва қадриятлар, қадимий анъаналарни ўзида мужассам этган сўзаналар халқимизнинг бой маданий мероси ҳисобланади.

Халқ амалий безак санъатининг бир тури ҳисобланган каштачиликни сақлаб қолиш, келажак авлодларга етказиш барчанинг вазифасига айланиши зарур. Ўйлаймизки, рекорд катталиқдаги сўзана мазкур йўлдаги дадил одим бўлиб хизмат қилади.

Наргиза РАҲМАТУЛЛАЕВА

OLYU MAJLIS QONUNCHILIK PALATASIDA

МУТОЛАА — ЁШЛАР КАМОЛОТИНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ БОСҚИЧИ

Парламент қўйи палатасининг Ёшлар масалалари бўйича комиссияси томонидан “Мутолаанинг ёшлар камолотидаги ўрни” мавзуда давра суҳбати ўтказилди.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев жорий йил 19 март куни ўтказилган видеоселектор йиғилишида бешта муҳим йўналишдаги ташаббусни илгари суриш асносида навқирон авлод ўртасида китоб мутолаасига меҳрни қучайтириш мақсадида хар бир раҳбар ўзи ўқиган мактабга китоб совға қилишни даъват этган эди. Депутатлар ушбу хайрли ташаббусни тўла қўллаб-қувватлаган ҳолда, халқимизнинг маънавиятини бойитиш, ёш авлоднинг мутолаага қизиқишини оширишга ўз ҳиссасини қўшмоқда. Парламент вакиллари 2019 йил 27-31 март кунлари ўз сайлов

округларида сайловчилар билан ўтказган мулоқоти давомида ўзлари ўқиган мактаблар кутубхонасига шахсий жавонидан китоблар, турли адабий-бадиий асарлар совға қилинди.

Депутатларнинг учрашувлардан олган таассуротларини ёшларга етказиш китобхонлики янада ривожлантиришга хизмат қилиши, шубҳасиз. Шу маънода Ёшлар масалалари бўйича комиссия давра суҳбатини парламент қўйи палатасининг кутубхонасида ташкил қилгани ўзига хос рамзий маъно касб этди. Тадбирда ёш авлоднинг китобга меҳри-

ни ошириш, уларни мутолаага қизиқтириш таълим ва тарбиянинг бош мақсади бўлмоғи лозимлиги таъкидланди. Бунинг учун нафақат зиёлилар, балки барча намуна бўлиши керак. Zero, Президентимиз Шавкат Мирзиёев айтганидек, китобсиз тараққиётга, юксак маънавиятга эришиб бўлмайди. Китоб ўқимаган одамнинг ҳам, миллатнинг ҳам келажаги бўлмайди.

Шундай экан, мутолаа ёшлар камолотида ҳал қилувчи роль ўйнашини хар бир ёш йигит-қиз англаб етмоғи лозим. Бунинг учун эса уларга озгина туртки, китоб ўқишга рағбатнинг ўзи kifoya. Ёшлар масалалари бўйича комиссия ўтказган давра суҳбати ана шу вазифани адо этишга хизмат қилади.

Нурилло НАСРИЕВ,
ЎЗА муҳбири

BIZNESGA QADAM

ПАЗАНДАЛИК ОНАМДАН ЎТГАН

Гулхумор Бозорбоева болалигидан она-сига кўмакдош бўлиб, “пишир-қуйди”га уддабурон чикди.

Бора-бора бу хунардан мирн-сиргича уқиб олди. Миллий ширинликлар ва қандолат маҳсулотларини тайёрлашга бўлган қизиқиш, бугун касбга айланди. Ишбилармон тенгдошимиз иктидоридан моҳирона фойдаланиб, ўз бизнес гоғси асосида тадбиркорлик фаолиятини йўлга қўйишга киришди.

Ёш тадбиркор “Yoshlar — kelajagimiz” жамгармасининг Беруний тумани филиалидан 70 миллион сўм кредит олиб, зарур ускуналарни харид қилди. Бугунги кунда “САРВИНОЗ ДИЛ” қандолатчилик корхонаси раҳбари сифатида 3 нафар тенгдошининг ҳам бандлигини таъминлади.

“Баракаси мағизда, хунари қўл — оғизда” деганларидек, Гулхумор ҳозирда қўлчиликнинг назарига тушган. Ёш пазанда-раҳбар янги иш ўринлари яратишни режалаштирмоқда.

— Пазандалик онамдан ўтган, — дей-

ди Гулхумор Бозорбоева. — Болалигимда бирга ширинликлар тайёрлардим. Аввал ўргатиб, сўнгра ўзимга мустақил топшириб қўярди. Пишириқларим оила аъзола-

римга маъқул келиб, мактаб тановул қилганида хурсанд бўлардим.

Шахноза НУРУЛЛАЕВА

SUNBATDOSH

ИБН СИНО ВОРИСЛАРИ ҚАЕРДА ТАЙЁРЛАНАДИ?

Инновацион ривожланиш вазирлиги тасарруфида Абу Али ибн Сино номидаги ёш биологлар ва кимёгарлар ихтисослаштирилган мактаб-интернати ташкил этилди. У келаси ўқув йилидан фаолиятини бошлайди. Янги таълим муассасаси ҳақида батафсил маълумот олиш мақсадида мактаб-интернат директори Жамолитдин Камоловни суҳбатга тортдик.

— Мактабимиз Вазирлар Маҳкамасининг 2018 йил 19 июлдаги “Абу Али ибн Сино номидаги ёш биологлар ва кимёгарлар ихтисослаштирилган мактаб-интернати ташкил этиш тўғрисида”ги қарорига мувофиқ, Тошкент банк коллежи ўрнида ташкил этилган, — дейди Ж.Камолов. — Бу ерда ёшлар табиий фанлар ҳамда хорижий тилларни мукамал ўзлаштириш баробарида улуг аллома Абу Али ибн Синонинг тенгсиз илмий меросини ҳам чуқур ўрганади. Ўқув режа ва дастурлар нафақат миллий, балки умумжаҳон таърибаси асосида ишлаб чиқилмоқда. Ўқувчилар билиминини баҳолаш бўйича PISA, TIMSS, PIRLS халқаро рейтинг тизимларини жорий этиш ҳам кўзда тутилган.

— Болаларга назарий билимлар билан бирга амалий кўникмалар ҳам берилса, самара юқорироқ бўлади, назаримизда

— Тўғри айтдингиз. Бу жиҳатини ҳам инобатга олганмиз. Хусусан, мактаб-интернат ўқувчилари учун Ўзбекистон Фанлар академиясининг Ботаника, Зоология институтлари каби қатор таянч илмий-тадқиқот муассасаларида амалий дарслар ўтилади.

Бундан ташқари, таълим жараёнига юртимиз ва хорижий давлатлардан олимлар, юрчи касб маҳоратига эга педагогларни жалб қилиш режалаштирилган.

— Қабул жараёни қандай ташкил қилинади?

— Квотани Инновацион ривожланиш ҳамда Халқ таълими вазирликлари биргаликда белгилайди. Биринчи йили ўқувчилар 7–10-синфларга қабул қилинади. Кейин фақат 7-синфга. Номзодлар суҳбат ҳамда тест синовидадан ўтказилади. Тестда кимё ва биология фанларидан 75 фоиздан ортиқ натижа кўрсатиши керак.

Саралаш жараёнида боланинг билимлар беллашувлари, халқаро ва республика фан олимпиадалари, илмий танловларда соғирлиги ўринларни эгаллагани, шунингдек, замонавий ахборот-коммуникация технологияларидан нечоғлиқ фойдалана олишига ҳам эътибор қаратилади.

— Хорижий тилларни билиш шарти ҳам борми?

— Ҳа. Мактаб-интернатимизда ўқимокчи бўлган бола ўзбек ва рус тилларини мукамал, инглиз тилини эса, базавий даражада билиши керак. Чунки келгусида ўқувчиларни халқаро фан олимпиадаларига тайёрлаймиз. Бунда чет тилини билиш жуда муҳим.

— Ўқувчилар фақат дарс билан чекланиб қолмас керак-а?

— Албатта. Таълим-тарбия сифатини ошириш, ўқувчиларнинг иктидорини ривожлантириш мақсадида турли конференциялар, семинар-тренинглари, маҳорат дарслари, форум ва беллашувлар ўтказилади. Соғлом овқатланиш тартибига ҳам риоя қилинади. Болаларни илмий ва бадиий адабиётларга қизиқтириш орқали уларда турли мафкуравий таҳдидлар, хуусан, диний экстремизм, терроризм, “оммавий маданият” каби ёт унсурларга қарши мустақкам иммунитет шакллантирилади.

— Яна қандай шароитлар ҳозирланмоқда?

— Янги ўқув йили бошлангунга қадар биноларимиз замонавий қизқитириш асосида таъмирланиб, тўлиқ жиҳозланади. Ўқувчи ва ўқитувчилар учун тураржойлар ажратилади. Қолаверса, турли ўқув-лабораториялари, шу жумладан, инновацион лаборатория ташкил қилинади. “Ақлли ёшлар маскани”, иссиқхона, ахборот-ресурс маркази, спорт майдончалари ва сузиш ҳавзасини қуриш ҳам режалаштирилган.

— Бизга вақт ажратганингиз учун ташаккур.

— Саломат бўлинг.

Шерзод МАХМУДОВ

XALQARO HAMKORLIK

ПОЛЬШАДА ҲАМ ТАНИЛДИК

Европа мамлакатларида таҳсил олаётган ватандошларимиз Ўзбекистоннинг сайёҳлик салоҳиятини фаол тарғиб қилишга киришган.

Улар орасида Италиянинг Мессина университети талабаси Жасурбек Эргашев ва Боттик халқаро академияси талабаси Сардор Исломов ҳам бор.

Йигитлар Краков иқтисодий университетининг талабалар уюшмаси (Erasmus Student Network)га аъзо. Айтиш керак, мазкур тузилма нафақат Польша, балки бутун Евроиттифок ҳудудидagi кўплаб ёшларни ўз сафидa бирлаштирган. Бу эса, юртимизнинг сайёҳлик нуфузини ошириш ва оммалаштириш учун айни мудоао.

— Европаликларни жонажон Ватанимизнинг сайёҳлик имкониятлари ҳақида қабардор этишда эндиликда талабалар уюшмаси аъзолари ҳам яқин кўмақчимизга айланган, — дейди мамнуният билан Жасурбек Эргашев. — Ҳамкорликда “Ўзбекистон — сайёҳлар мамлақати” шиори остида бир қанча тадбирлар ўтказдик. Уларда Европанинг турли университетларида ўқиётган 70 нафардан зиёд тенгдошимиз иштирок этди.

Польшанинг ўзида ташкил этилган дўстона тарғибот акциясида юртимиздаги турист йўналиш-

лар, сайёҳлар учун яратилган қулайликларга доир тақдимот ўтказилди. Шунингдек, асрий урф-одатларимиз ҳамда миллий либослар намойиш этилди. Ўзбек ошқонасининг дастурхона таомлари тайёрланиб, шаҳарга тортинди.

Тақдимотнинг иккинчи қисмида эса, иштирокчилар замонавий технологиялар ёрдамида Ўзбекистонга виртуал сайёҳат қилди. Бухоро, Самарқанд, Хива шаҳарларининг кўҳна ва жозибдор киефаси уларда унутилмас таассурот қолдириди. Бунга қўйимча равишда хар қайси талабага ўлкамиз ҳақида тўқис

маълумот берувчи тарғибот материаллари тарқатилди.

— Европалик талабаларини ростмана хайратлантира олдик, — дейди ватандошимиз Сардор Исломов. — Аксариятда Ўзбекистонни келиб кўриш иштиёқи туғилди. Палов ва сомсадек маза-ли таомлар қандай пиширилиши билан қизиққанлар ҳам кўп бўлди. Хуллас, биз мақсадга эришдик, деб бемалол айта оламиз. Аммо тарғибот тадбирларимиз яна давом этади.

Рохатой ҚОДИРОВА

SHU SONGA XABAR

ФЕСТИВАЛГА СОВҒА

Термиз шаҳрида Ўзбекистон халқ бахшиши Абдуназар Поёнов варианты асосида чоп этилган "Алпомиш" дostonининг тақдими маросими бўлиб ўтди. Унда вилоят ҳокимлиги, Республика маънавият-маърифат маркази ходимлари, шоир ҳамда ёзувчилар, ёшлар иштирок этди. Ҳозирги кунда "Алпомиш"нинг қирқдан ортиқ варианты мавжуд. Янги талқиндагиси эса, I Халқаро бахшичилик санъати фестивали олдидан халқимизга муносиб совға бўлди. — Сурхон воҳасида халқ оғзаки ижодининг бекиёс намуналари яратилган, — дейди Ўзбекистон халқ бахшиши Абдуназар Поёнов. — Жумладан, "Алпомиш" дostonининг қўлёзма нусхаси 600 саҳифадан иборат. Шейри қисми 14 минг

230 мисрадан ташкил топган.

— Афғонистонда ҳам халқ оғзаки ижоди асосида яратилган термалар сақланиб қолган, — дейди Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ҳузуридаги Афғонистон фуқароларини ўқитиш таълим маркази талабаси Асадулло Азизий. — Лекин "Алпомиш" дostonи ҳақида эшитмаган эканман. Мана, дoston билан яқиндан танишдик. Ботирик, садокат, вафо каби хислатлар улугланган дostonнинг китоб ҳолида чоп этилгани гоят олижаноб иш бўлди.

Тадбирда таниқли бахшилар томонидан "Алпомиш" дostonидан парчалар ижро этилди.

Наргиза РАХМАТУЛЛАЕВА

BELLASHUV

НАМУНАЛИ САРДОРЛАР АНИҚЛАНДИ

Марғилондаги Эркин Воҳидов номидаги она тили ва адабиёти ҳамда чет тилларини чуқурлаштириб ўқитишга ихтисослаштирилган мактаб интернатида "Энг намунали мактаб сардорлар кенгаши" кўрик-танловининг вилоят босқичи ўтказилди.

Унда ўғил-қизлар "Бу — бизнинг фаолият", "Бизнинг имкониятларимиз", "Интеллектуал ринг" шартларида билим ва маҳоратини намойиш этди. Иштирокчиларни малакали мутахассислардан иборат ҳакамлар ҳайъати баҳолаб борди.

Яқунда "Таракқиёт" жамоаси ғолиб деб топилди, республика босқичига йўланмани қўлга киритди. Совриндорлар ташкилотчиларнинг махсус диплом ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Шунингдек, беллашувнинг Самарқанд вилояти босқичида ғолиблик Оқдар туманининг "Ватанпарвар" жамоасига, Сурхондарёда эса, деновлик "Иттифок посбонлари" жамоасига насиб этди.

Мухбиримиз

MUNOSABAT

МАҚОМНИНГ НУФУЗЛИ МАҚОМИ

Президентимизнинг 2017 йил 17 ноябрдаги "Ўзбек миллий мақом санъатини янада ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига кўра, ҳар икки йилда ўтказилиши кўзда тутилган Халқаро мақом санъати анжумани миллий мусикамизнинг ноёб намуналарини кенг тарғиб этиш, уни асраб-авайлаш, ривожлантириш, ёш авлод қалбига қадриятларимизга бўлган ҳурмат туйғусини камол топтириш, халқлар ўртасида дўстлик ришталарини мустаҳкамлаш, жаҳон ҳамжамиятида мақом санъати нуфузини янада оширишга хизмат қилиши шубҳасиз.

риба алмашиб белгиланган. Йил давомида мутахассислар жаҳон мақом марказлари билан алоқа боғлаб, бу санъатнинг қадимги анъаналарини ўрганиш ва янада ривожлантириш масалаларини талқик этиши керак.

Ҳар бир вилоятда ташкил этилган мақом ансамбллари репертуарини устоз санъаткорлар ўз чигиринидан ўтказиб, улардан қандай мусикий асарлар ўрин олган, тўғри ижро этиляпти, ҳар ойда концерт дастурлари тақдим этиляптими, қаби саволларга жавоб изляпти.

Ўзбек бастакорлари шундай романс, кўшиқ, опера-балет асарлари, симфониялар яратсинки, негизиди мақом бўлсин. Бу борада хорижий мамлакатлар билан ижодий алоқаларни боғлаш ҳамда устозлар са-

боғини олиш муҳим аҳамиятга эга.

Мақом — мухташам тарихий обида. У дунёдаги санъат ва маданият ихлосмандларини мафтун этиши турган гап. Шу боис иккинчи анжуман аввалхисидан ҳам юксакроқ савияда ташкил этилиши лозим.

Айтиш керак, XXI аср ўзига хос жараён билан бошланди. "Оммавий маданият" ёшларимиз қалбига азалий қадриятларга бўлган ҳурмат хиссининг сусайишига сабаб бўлмоқда. Мақомни ривожлантириш негизиди ёшларимизни ёғ ялардан асраш, миллий мусикамизга мухаббат руҳида тарбиялаш қаби эзгу максаллар ётади. Зеро, мақомда фалсафий ёл мақом бўлсин. Унинг энг гўзал намуналарини халқимизга тақдим эта олсак, бу ёшлар тарбиясига

ҳам ижобий таъсирини кўрсатмай қолмайди.

Ҳозир боғча болаларининг тинглайдиган мусикаси йўқ. Улар ёшларбоп кўшиқларни айтиб юради. Болалар ва ёшларга мос мақом намуналарини яратишимиз, тарғиб қилишимиз лозим. Ҳозир ёш ижодкорларимизда эрон, турк, афғон мусикасига тақлид кучайган. Оқибатда бақкана ижро, савез оханг, савиясиз кўшиқлар кундан-кунга кўпаймоқда. Ўз навбатида, бу ҳолат бебаҳо мақом санъатига эга бўлган халқимизнинг ҳаёт тарзи, маданияти ва маънавиятига сезиларли салбий таъсир кўрсата бошлаганини инкор эта олмаймиз.

II Халқаро мақом санъати анжуманида энг мукамал ва сара асарлар тақдим этилишини таъминлашимиз керак. Иштирокчилар сонини қанча бўлиши номаълум, аммо ҳозирдан дунёнинг турли бурчақларидан қатнашиш истагини билдираётган устоз санъаткорлар биз билан боғланаётгани қувонарлидир.

Айни пайтда телевидение, радиода турли ёшдаги санъаткорларнинг мақом йўналишидаги ижросини кўп тинглаймиз. Майли, бошида ҳар ким ўз имконияти даражасида куйлаши мумкин, лекин эртага талаб бошқача бўлади. Санъаткор бунга тайёр бўлиши керак.

Навбатдаги анжуман ўзбек мақом санъатининг доврўғини дунёга ёйишига хизмат қилишига ишонаман.

Рисолат МАДИЕВА

IMKONIYAT

ҲАММАСИ СИЗЛАР УЧУН

Жисмонан соғлом, руҳан ва ақлан ривожланган, мустақил фикрловчи ёшларнинг ижтимоий фаоллигини ошириш жамият учун муҳим.

Айни пайтда ўрта махсус, касб-ҳунар ва олий таълим муассасалари битирувчиларини ишга жойлаштириш ҳамда хусусий тадбиркорликка жалб этиш борасида кенг қўламли ишлар амалга оширилмоқда.

Президентимиз ташаббуси билан бу борада муҳим қадам қўйилди — "Yoshlar — kelajagimiz" Давлат дастури қабул қилинди. Дастур ижроси доирасида Қарши шаҳрида 2018 йилда 24 нафар тадбиркор ёшга 6 миллиард 351 миллион сўм миқдорда имтиёзли кредитлар ажратилди. Натижанда 268 та янги иш ўрни яратилди.

Шунингдек, прокуратура органлари ташаббуси билан 47 нафар ёшга тал-

биркорлик фаолиятини бошлаш учун бизнес режа тузишда кўмак берилди. 579 нафар йигит-қиз билан суҳбат ўтказилди. Уларга тадбиркорлик фаолияти ҳамда кредит олиш тартиби-и доир тушунчалар берилди. Ишлар бу билан тўхтаб қолгани йўқ. Жорий йилда ҳам манзилли рўйхат бўйича 79 нафар ёшга 33 миллиард сўм миқдорда кредит ажратилиб, 623 та янги иш ўрни яратилди.

Отбек ШОЙИМОВ, Қашқадарё вилояти прокуратураси катта прокурори, Сарвар МУҲАММАДИЕВ, Қарши шаҳар прокурори ўринбосари

TASHABBUS

ШЕЪРИЯТ БЎСТОНИГА САЙР

Термиз шаҳрида вилоят ҳокимлиги, халқ таълими бўлими ҳамда Ёшлар иттифоқининг ҳудудий кенгаши ҳамкорлигида ўтказилган маданий-маърифий тадбир шундай номланди.

Унда шоир ва ёзувчилар, таълим муассасаси ўқувчилари, Иттифок фаоллари иштирок этди.

Тадбирда сўз олганлар бундай санъат анжуманлари ёшларни адабиётга ошно этиш билан бир қаторда уларни китобга бўлган қизиқишини, маданиятини оширишга ҳам хизмат қилишини таъкидлади. Айниқса, ўқувчилар томонидан намо-

иши этилган буюқ аллома, адиб ва мутафаккирлар ижоди ҳамда нодир меросини тарғиб этувчи сахна кўринишлари барчада катта таассурот қолдирди.

Яқунда фаол ёшлар ташкилотчиларнинг фахрий ёрлик ва эсдалик совғалари билан тақдирланди.

Шерзод ОЛИМОВ

DEPUTAT FIKRI

БАРКАМОЛ АВЛОД ЮРТНИ ЮКСАЛТИРАДИ

Ҳама нарса инсоннинг ўзига боғлиқ, аммо инсон тақдирини онага боғлиқ, деган гапда катта хикमत бор. Дарҳақиқат, келажак авлодни баркамол инсон этиб тарбиялаш, ўлмас миллий қадриятларимизни кейинги авлодларга етказиш оналаримиз, тарбиячиларимиз ҳисобланган аёллар зиммасида. Шу боис онани келажакни яратувчи бунёдкор куч, деб таърифлаймиз.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев давлат раҳбари сифатида иш бошлаган дастлабки кунлардаёқ мамлакатда маънавиятни юксалтиришга катта эътибор берди. У кишининг илк учрашуви ҳам зивиллар, маданият ва маърифат тарқатувчи устозлар билан ўтганини ҳаммамиз яхши эслаймиз.

Ёшларни ҳар томонлама баркамол қилиб тарбиялаш, шубҳасиз, бутун долзарб масалалардан биридир. Бу масалани маънавияти юксак оналарнинг иштирокисиз ечиб бўлмайди. Чунки фарзанднинг илк тарбиячиси унинг онасидир. Шунинг учун ҳам мамлакатимизда аёлларга муносиб турмуш шароити яратили, улар ҳақида гамхўрлик қилиш, қонуний манфаатлари, ҳуқуқларини таъминлаш давла-

тимиз сиёсатининг устувор вазифаси ҳисобланади. Кейинги икки йил ичида қабул қилинган аксарият қонун, фармон ва қарорлар аёлни қадрлашга, эъзозлашга, ижтимоий ҳимоясини янада кучайтиришга қаратилгани билан аҳамиятлидир.

2018 йилнинг 2 февралда давлатимиз раҳбарининг "Хотин-қизларни қўллаб-қувватлаш ва оила институтини мустаҳкамлаш соҳасидаги фаолиятни тубдан таъминлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги фармони қабул қилинди. Мазкур ҳужжатда мувофиқ, фуқаролар йиғинларида хотин-қизлар билан ишлаш ва оилаларда маънавий-ахлоқий қадриятларини мустаҳкамлаш бўйича мутахассис лавозими жорий этилди. "Оила" илмий-амалий

тадқиқот маркази ва унинг ҳудудий бўлиmlарининг ташкил этилиши оила институтини мустаҳкамлашда амалий қадам бўлди. Шунингдек, ФХДЁ органлари туман, шаҳар ҳокимликларига бўйсундирилди. Уларнинг фаолиятини назорат қилиш ҳоким ўринбосари — Хотин-қизлар кўмитаси раиси зиммасига юклатилди.

Шу билан бирга, 2018 йил 14 мартда Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан Хотин-қизларни ва оилани қўллаб-қувватлаш жамоат фонди ташкил этилди. Хотин-қизларни ва оилани ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш, оғир ижтимоий аҳволга тушиб қолган хотин-қизларга, оилаларга, ногиронлиги бўлган аёлларга ёрдам кўрсатиш, уларнинг бандлигини таъминлаш фонднинг асосий вазифаси этиб белгиланди.

Хотин-қизларнинг ижтимоий-сиёсий фаолиятини оширишда бандлик масаласи муҳим ҳисобланади. Бандлик қатор ҳаётини муаммоларнинг ечими, жиноятларнинг, оиладаги ажримларнинг олдини олувчи омиллардан саналади. Ишли аёл рўзғори бут, дастурхони тўкин бўлишига ҳисса қўшади.

Шу маънода, бутун жамоат фондининг маблағлари айна аёллар бандлигини таъминлашга йўналтирилмоқда.

2019 йил 7 мартда Президентимизнинг "Хотин-қизларнинг меҳнат ҳуқуқлари кафолатларини янада кучайтириш ва тадбиркорлик фаолиятини қўллаб-қувватлашга оид чора-тадбирлар тўғрисида"ги қарори қабул қилинди. Мазкур қарор мамлакатимизда хотин-қизларнинг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларига сўзсиз риоя этилишини таъминлаш, меҳнат ҳуқуқини кафолатлаш, аёллар тадбиркорлигини қўллаб-қувватлашга кенг имкониятлар яратди.

Амалдаги Меҳнат кодексининг 100-моддасида пенсия ёшига етган фуқаро билан меҳнат шартномаси иш берувчи томонидан бекор қилиниши мумкин эди. Давлатимиз раҳбарининг мазкур қарорига биноан эса аёл 60 ёшга тўлгунча иш берувчининг ташаббуси билан меҳнат шартномасини бекор қилиш таъқиқланди. Шунингдек, ушбу ҳужжат асосида Ўзбекистон Республикасида хотин-қизлар гендер тенглигини ҳимоя этиш бўйича комиссия

ҳам тузилди.

Таъкидлаш керакки, мамлакатимизда хотин-қизлар ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш соҳасида қонун ижодкорлиги ҳам қизгин давом этади. "Эркак ва аёллар учун тенг ҳуқуқлар ва имкониятлар кафолатлари тўғрисида"ги, "Хотин-қизларни таълим ва ўз-ўзиданликлардан ҳимоя қилиш тўғрисида"ги қонун лойиҳалари ишлаб чиқилиши кўзда тутилмоқда.

Президентимиз Шавкат Мирзиёев 2019 йил 19 март кунини ўтказилган видеоселектор йиғилишида болаларимиз тарбиясида эътибор қаратишимиз зарур бўлган вазифаларни яна бир бор ёлимизга солди. Давлатимиз раҳбари ушбу видеоселектор йиғилишида ёшларга эътиборни кучайтириш, ёш авлодни маданият, санъат, жисмоний тарбия ва спортга кенг жалб этиш, уларда ахборот технологияларидан тўғри фойдаланиш кўникмасини шакллантириш, ёшлар ўртасида китобхонликни тарғиб қилиш ҳамда хотин-қизлар бандлигини таъминлаш масалалари юзасидан бешта йўналишда ташаббус кўрсатиб, муҳим вазифани белгилаб берди.

Мазкур вазифалар мағзини қачқан ҳар киши бир нарсани аниқ англаб етади: юрт ва жамият ривожиди гоят аҳамиятли бу ташаббус ёшларни жисмонан бақувват, руҳан тетик этиб тарбиялаш учун уларни спорт тўғрисидаги бошлаб боришимиз, юрагида китобга ҳавас уйғотиб, ўзимиз китобхонликда намуна бўлишимиз талаб этилади. Ахир, шу кўзгунчоқ болаларимиз эртага спортда, фанда, санъатда дунёни забт этса, унинг билими, одоби-га дунё ҳавас қилса, шу бизнинг бахтимиз, шу бизнинг фахримиз...

Ана шундай дунё тан оладиган, ҳавас қилдиган ўғил-қизларни тарбиялашга эса асосан биз — аёллар масъулмиз. Биз яна аёлни эъзозлайдиган, юртга таянч бўладиган марди майдонларни вояга етказишга бурчлигимиз.

Бутун мамлакатимизда ислохотлар шиддат билан давом этапти. Биз тарбиялаётган фарзандларимиз ҳам ана шундай шахд ва шиддат билан бунёдкорлик ишларига қамарбаста бўлади. Ниятимиз ҳам аслида шу.

Комила ҚАРОВОВА, Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси депутаты. ЎЗА

КЕНОГА ЯЁТГАН

ҲАЛҚА

Жамият кўплаб деталлардан иборат баҳайбат конструкцияга ўхшайди. Ҳаётимизда аҳамиятсиз деталь йўқ. Бирламчи аҳамият касб этувчилари эса, санокли, холос. Ва айнан шу таркибий қисмлар ижтимоий тафаккурнинг асосида ётади. Уларсиз юксакликка интилиш бефойда. Зотан, заиф пойдевор эртами-кечми барибир қулаши аниқ.

МАЪНАВИЯТ, МАДАНИЯТ ВА ДИНИЙ ЭЪТИҚОД АЗАЛДАН ЎЗБЕК ХАЛҚИ УЧУН ФУНДАМЕНТАЛ ТУШУНЧАЛАР БЎЛИБ КЕЛГАН. ОДАМЛАРДАГИ МАДАНИЙ САВИЯ ҲАМДА ИМОН ДАВАЖАСИ МИЛЛАТНИНГ МАЪНАВИЙ ХОЛЛАТИНИ КЎРСАТИШ ТУРАДИ ВА АКЦИНЧА. БУНДАЙ УЗВИЙ БОҒЛИҚЛИК ТАРИХИЙ ЖАРАЁНЛАР, ХУСУСАН, МУАЙЯН ДАВРДАГИ ИЖТИМОЙ ВАЗИЯТ ҲАМДА ЎША ДАВРДА ШАКЛЛАНГАН ЖАМИЯТНИНГ ФИКРУ ҚАРАШЛАРИГА ТАЪСИР КЎРСАТАДИ, АЛБАТТА.

— Маданият — глобал тушунча, — дейди эксперт. — У қадимги даврдан одамлар учун йўлчи юлдуз вазифасини ўтаб келган. Бирок дунёда этномаданиятлар борлигини ҳам ҳисобга олиш керак. Бунга миллий кадрлар, урф-одат ва анъаналар кирди. Парадокс шундаки, ҳеч қайси этномаданиятдаги меъёр ва қоидалар глобал маданиятнинг тўғри келмайдми. Миллий ўзинга хосликнинг мазмуни ҳам шунда. Яна бир муҳим қайд.

— Бир инсонда, замонавий инсонда деярли ҳақ, ҳам сиз айтган глобал маънодаги маданият, ҳам этномаданият уйғунлашиши керак. Тўғрими?

— Ҳа. Йўқса, жамиятда яшашга қийинлик қолади (қулади).

— Бу тушунарли. Албатта, осон бўлмайдми. Лекин, мана қаранг, ҳозир юртимизда давлат, таъкидлаб айтман, давлат (!) ташаббуси билан анъанавий ҳунармандчилик, фольклор, миллий либослар фестиваллари ёки бўлмаса, мақом, бахшичилик санъатлари бўйича халқаро танловлар ўтказилмоқда. Йигит-қизлар бу нарсаларга, эҳтимол, буткул бефарқ эмасдир. Валки, астойдил қизиқётганлар бор, қимдир қатнашаётган бўлиши ҳам мумкин. Лекин, умуман олганда, ёшларимизнинг қундалик ҳаёти барибир кўпроқ ўзга маданиятлар билан боғланган. Шу нуқтаи назардан менга этномаданият амалий аҳамиятини йўқотиб қўйгандек туюлади. Дейлик, бутунги ўсмирлар "Шашмақом"ни эшитиб нима қилдим, ахир, бу мусиқа дунёда оммалашмаган-ку", қабилада фикр юритаётган бўлса ҳам ажабланмайман.

— Ҳозир сиз танганинг факат битта томонини кўрсатиб бердингиз. Лекин тарбиявий аҳамият-чи? Бу бўйича миллий кадрларга тенг келадигани топилмайдми. Масалан, юртимизда қадимги Самарқанд қозғоғини ишлаб чиқариш яна йўлга қўйилди. Албатта, эртагаёқ уни ҳамма сотиб олмагани аниқ. Бунга зарурат ҳам йўқ. Қолаверса, Самарқанд қозғоғи қўлда тайёрлангани боис, анча қиммат туради. Хўш, унда қўҳна технологияни тиклашдан нима фойда? Тарихини ўрганиш, ёшларда миллий гуруҳ ҳиссини қучайтириш!

ЎЗ ВАҚТИДА ДОНГИ ЕТТИ ИҚЛИМГА КЕТГАН НАФИС ҚОҒОЗ АЙНАН САМАРҚАНДА ИХТИРО ҚИЛИНГАН АЖДОДАРИМИЗ ИЛМ-МАЪРИФАТГА ҚАНЧАЛИК ТАШНА БЎЛГАНИ ВА КЎП МИНГ ЙИЛ АВВАЛ МУРАККАБ ТЕХНОЛОГИК ЕЧИМЛАРИНИ ҲАЁТГА ТАТБИҚ ЭТА ОЛГАНИДАН ДАЛОЛАТ БERAДИ. ШУНИНГ ҲАҚИДА СЎЗЛАШСАНIZ?

— Демак, тарихдан узилмаган ва кадрларини эъозлайдиган инсон, шу қатори жамиятни ҳам маданият, деб аташ мумкин.

— Худди шундай. Лекин бир нозик жиҳатни эътибордан қочирмаслиқни маслаҳат берадими. Маданият инсон исталган жамиятда ўзини муносоиб тута олиши керак. Бошқа маданиятларга ҳурмат кўрсатиш ҳам маданият белгиси саналади. Айтايлик, Шотландияга боргач, у ерлик эркакларга ўхшаб юбка кийиб юрмасангиз ҳам, ҳарқалай, шотланд эркакларининг юбка кийиб юриши устидан қилиш ярамайди.

Айни чоғда ёшлар билан боғлиқ бошқа бир нозик масалани ҳам четлаб ўтолмаймиз. Ҳозир кўпгина ўғил-қизларимиз чет элга чиқишга ошқабди. Аммо ҳорижий юрларда алдамчи эркинлик бор. Масалан, фарзандингиз уйда ўзини шарқона одоё мейёнига доирасида тутишга, сипо кийинишга, зарарли одатларни тарқ этишга мажбур.

Аммо уйдан йироқда, айниқса, бошқа мамлакатда яшайганида хоҳлаган ишини қилиб юриши, хатто ахлоқсиз ҳаёт кечирishi мумкин. Албатта, алдамчи эркинлик ҳаммани ром этмайди. Ойлада тўғри тарбия топган инсонда ижтимоий ҳимоя механизми мудом ишлаб туради ва уни "бузилиб кетиш"дан асрайди.

— Ижтимоий ҳимоя механизми деганда маънавий иммунитетни назарда тутяпсизми?

— Ҳа. Аммо уни этномаданият доирасидагина шакллантириш мумкин. Ахир, этномаданият деганда шахсларро, айтايлик, қатталар ва ёшлар, ота-она ва фарзандлар, эр ва хотин ўртасидаги муносабатлар ҳам тушунилади. Кексаларга ҳурмат кўрсатиш, гап қайтармаслик, меҳр-оқибат, садоқат, халоллик, тўғри-сўзлик, сабр-тоқат каби гўзал фазилатларни халқимиз азалдан мустаҳкам олганининг асосига қўйиб келган. Шу боис уларни доимо ардоқлаган.

Эътибор бериш, Европа давлатлари билан солиштирилганда бизда қариялар уйлари деярли учрамайди. Чунки ота-онага гамхўрлик кўрсатиш ва уларни парваришлаш ўзбек учун нанки кадрият, балки маданият белгисидир. Буни бола фақат оилада кўриб, ўрганиши мумкин.

Аслида ҳар қайси жамиятда оила этномаданият занжирининг бош бўғини саналади. Афсуски, ҳозир у тобора мўрғулашиб бормоқда. Чунки медиа маданиятининг таъсири кучли.

ЗАМОНАВИЙ МЕДИА МАКОНДА КУЧ ИШЛАТИШ, БОЙЛИК ОРТТИРИШ ВА АЛДАШ ТРЕНДЛАРИ УСТУВРО НАТИЖАДА, ЁШЛАР ЭТНОМАДАНИЯТДАН УЗОҚЛАШАПТИ.

Ойлада эса, тарбия масаласига эътибор сус. Охириги йилларда мамлакатимизда моддиятни маънавиятдан устун қўйишлар қатлами пайдо бўлди. Улар фарзандимизни яхши едириб-ичирсам,

МАДАНИЯТЛАРАРО ИНТЕГРАЦИЯ КЕРАК

қийинтирсам, нуфузли таълим муассасасида ўқитсам, мойли ишга жойлаштирсам, бўлди, ҳаёти гуллаб-яшнайдди, деб ўйлайди. Аслида ундай эмас.

— Лекин ошиғи олчи бўлаётганлар ҳам бор-ку!

— Хулоса чиқаришга шоянманг. Яқинда икки минг нафардан зиёд ёш мутахассис ўртасида социологик сўров ўтказдим. Натига хайратланарли — уларнинг ярмидан кўпи касбини нотўғри тавлаган. Чунки ихтиёри ўзида эмасди: ё ота-онани йўригидан борган ёки жамоатчилик фикри асосида қарор қабул қилган. Натига, мана, бахтсиз яшашпти. Бундай одамлар касбда ўзини топа олмагандан кейин фақат пул топишга қизиқадди-да. Қаердан даромад келса, ўша ерга чопади. Маданият, савия ҳақида ўйлашга эса, вақти, аниқроғи, ҳафсаласи йўқ. Чунки ўзи маданиятсиз. Фарзандларини ҳам шундай тарбиялайди. Демак, биз олий маълумотли ёки ўқимшли киши деганда ҳамма вақт ҳам маданиятни инсонни тушунмаслигимиз керак.

— Ижозатингиз билан бу фикрни бироз инкор этувчи факт келтирсам.

— Бемалол.

— Ўтган йили "Ойла" илмий-амалий тадқиқот маркази Ёшлар иттифоқи билан ҳамкорликда социологик сўров ўтказганди. Маълум бўлишича, олий маълумотли ёшлардан ташкил топган оилалар орасида ажрим ҳолатлари нисбатан кам кузатилади экан.

— Яхши статистика (жишмайди). Лекин оилавий муносабатларда эр-хотиннинг маълумот даражасига халқ қилувчи омил бўлмайди. Буни мен сизга тажрибали психолог сифатида тўлиқ ишонч билан айтман. Шунга қарамай, ўқимшли кишилар мурожаат қилиши билан ва кўпгина зиддиятларни баргараф эта олади. Ўйлаб, интеллектуал салоҳияти паст инсонлар одатда агрессив характерга эга. Улар мураккаб вазиятда оқилона ечим топишда қийинади. Бирок кўп нарсани барибир тарбияга боғлиқ.

— Унда тарбиямизда нима етишмаяптики, маданиятга салкам охириги даражиди масала сифатида қарайдиган бўлиб қолдик? Мен ёшларни назарда тутяпман, албатта.

— Мана бу ҳақида савол. Ўзи маданият дегганимиз бир қанча қатламлардан иборат. Энг қуйиси — оила. У таянч вазифасини ўташи керак. Кейингиси — мактаб. Ундан кейин мустақил ўқиш ва изланиш туради. Ўтмишга, жилла курси, бир аср орқага назар ташлайлик. Анъанавий оилалардан бошлаш.

Илгари ҳам халқимиз қисман шахарда, қисман қишлоқда истиқомат қилган. Лекин биз юқорида тилга олган оилавий кадрлар у ерда ҳам, бу ерда ҳам бир хил эди. Кўпгина ёшлар бобо-бувалари билан яшагани боис, қапта авлодининг тарбиясини олган. Гарчи ўша вақтда мактаб ва мадрасалар оз бўлса-да, лекин улар китоб ўқишга қизиқтирилди. Қишлоқ болалари эса, меҳнат қилишга (унутмайлик, бу ҳам тарбия-

ПУЛГА СОТИБ ОЛИНГАННИ ҲАМ, МАДАНИЯТДАН УСТУН. БИРОК БУНДАЙ НОМУТАНОСИБЛИК ЯХШИЛИККА ОЛИБ КЕЛМАЙДИ. ЭТНОМАДАНИЯТДАН АЙРИЛГАН, ЎҚИМИШЛИ ОЛИМ БИЛИМДОНЛИГИМИЗ БИРПУЛ БЎЛИБ ҚОЛАДИ!

Инсонни тарбиялаш, маданиятни қилиш анча машаққатли ва давомли жараён. Бундан фарқи ўлароқ, чет тилини тезла ўрганиб, хорижда ўқиб келиш, кейин яхши лавозимни эгаллаш мумкин. Айрим ёшларимиз олдида шу максатни қўйиб, унга эришапти ҳам. Қанди урсин, эътирозим йўқ! Аммо тарбия ва маданиятдек юксак кадрлар фаровон ҳаёт ҳақидаги тизгинсиз ўйлар остида қолиб кетмаслиги керак-да. Ҳозир эса, бунга йўл қўйиб берамиз. Агтан!

Юракни ғаш қиладиган яна бир ҳолат бор. Айтмасам бўлмайди. Мустақилликка эришган, миллий маданиятимиз ўз позициясини, маълум маънода, ўзга маданиятлар, шу жумладан, "оммавий маданият"га бой берди. Оқибатда, ёшлар қалбида Ватанга мухаббат туйғуси сўна бошлади. Яшириб нима қилдик, етти ёт бегона юрларда тўқис ҳаёт кечириб, тандирдан энди узилган ширмой нон исини, қишлоқнинг кенг далаларию зилот булоқларини бир баҳа бўлса-да соғинмайдиган қорақўзларимиз бор. Бундайларнинг дўшиси осмонда бўлгани билан, ўзбекилиги хайф!

— Этномаданият контекстада жамиятимизнинг яқин келажиги сизга қандай кўринади?

— Назаримда, медиа воситалар таъсирида ёшларнинг этномаданиятдан узоқлашиши бундан кейин ҳам давом этади. Албатта, касбий фео-

лият тақозоси ёки бошқа сабаблар билан миллий кадрларимизни эъозлайдиган қатлам қолади. Лекин бундай одамлар озчиликни ташкил қилса керак.

Шунга қарамай, тарғиботни қучайтириш, жумладан, фольклор фестивалларига ўхшаган лойиҳаларни кўпайтириш зарур.

Қайта қуриш даврида оммавий ахборот воситалари орқали Севишганлар кунни жуда кенг тарғиб қилинганни эсламан. Кўп ўтмай, юракча шаклидаги табриқномалар ҳаммаёқни босиб кетди. Уларни ёшларга харид қилиш бошланди. Одамларга қизик эди-да! Икки йилга қолмай бу "байрам" бутун мамлакатга тарқалди. Кейинчалик уни таққиллашга ҳарчанд ҳаракат қилинмасин, Севишганлар кунни ҳаётимиздан буткул йўқолгани йўқ.

Нима демокчман. Кузатиб, таҳлил қилайлик. Ўзга маданият ёшлар тарбиясини бузиб, маънавиятини бўлгапшти, шартта келба қўйиш керак, тамом! Менимча, бундай вазиятда цензура жуда қўл келади.

ТАН ОЛАЙЛИК, ҲОЗИР ТАЪЛИМ ТАРБИЯДАН, БИЛИМ,

Наргиза УМАРОВА

БИРОНГА ҲАМ ЭТНОМАДАНИЯТ ҲАҚИДА

Шу маънода, турфа маданиятларнинг ўзаро таъсири ва хатто тўқнашувидан ҳеч қандай гайритабиийлик йўқ. Боз устига, маданиятларро интеграция керак. Ҳамма гап унинг қандай механизм асосида амалга оширилишида.

— Яъни?

— Мустақилликнинг илк йилларини эслайлик. "Темир девор" йўқолиб, биз бирданига глобал маконга тушиб қолгандик. Ушанда дунё мамлакатлари ва биринчи навбатда, Фардан янги билимлар ҳамда илгор технологияларни ташналик билан ўзлаштира бошладик. Лекин уларга қўшилиб ўзгача услубдаги кийимлар, қўлогимиз хали ўрганмаган мусиқалар, қолаверса, кейинчалик ўзбекистон ҳаёт тарзига сезиларли таъсир кўрсата олган "демократик кадрлар" ҳам кириб келди.

Тўғри, аввалига жамият менталитетига ёт унсурларни қабул қилмади. Айтايлик, ўтган асрнинг 70-80-йилларида Европа мамлакатларида хиппи, поп, рокка ўхшаган субмаданиятлар тез оммалашди. Бирок Ўзбекистонда улар кескин қаршиликка учраган. Нема? Чунки этномаданият бунга йўл қўймади.

ВАҚТ ҲАҚИДА — МАСС МЕДИАЛАРДАГИ ТАРБИВОТ ТАЪСИРИДА БАЪЗИ ЁШЛАРИМИЗ "ОММАВИЙ МАДАНИЯТ" КЎРШОВИДА ҚОЛДИ. БАХТГА ҚАРШИ, БУ "ХАЛҚА" БОРГАН САРИ КЕНГАЙМОҚДА.

Бу кетишда миллий ўзлиқни йўқотилишимиз ҳам мумкин. Шу маънода этномаданиятни сақлаб қолиш жуда муҳим. Ўзга маданиятлардан эса, фақат энг сара ва фойдали жиҳатларни олиш керак. Бошқача айтганда, дунё маданияти ютуқларидан баҳраманд бўлишни истар эканмиз, уларни даставвал миллий маданиятимизга мослаштириш мақсадга мувофиқдир. Механизм ҳақида гапирганда мен худди шу жараённи назарда тутганим.

XXI асрда яшаймиз. Ўзбекистон мустақил давлат сифатида дунёга очилган. Эндиликда узоқ ва яқин юрлар билан ўзаро манфаатли ҳамкорлик қилиш асосида биз ўзга маданиятларга яқинлашиш имконига ҳам эгамиз. Халқаро алоқаларнинг тенг ҳуқуқли субъектига айланган мамлакат учун бу табиий ва қайсидир маънода, хатто ижобий тенденциядир.

Бирок бугунги глобализация қозонида жаҳондаги кўплаб миллатлар баробарида турфа маданиятлар ҳам "қайнаётгани"ни унутмаслик керак. Бундай шароитда тарихий илдиларни бақувват ҳар қайси этник эгамиз, турган гапки, ўз қиёфасини сақлаб қолиш ва асл қадриятларини йўқотмасликка ҳаракат қилади. Чунки мантиқан олиб қараганда, маданиятлар интеграцияси таъсирида гибрид, яъни қатишган маданиятларнинг юзга келиш эҳтимоли кучаяди. Пировард натижада, жамият ўзагини ташкил қилувчи маданият қатлам доирасида ҳам жиддий ўзгаришлар, масалан, емирилиш жараёни руй бериши мумкин.

Қизини, биринчи навбатда, миллий ўзинга хослик зарба остида қолади. Бу эса, миллатнинг қўҳна илдизларини болта билан чопишдек гап. Метафорик тасаввур ва тахминлардан реал факт ва таҳлилларга ўтсак. Йигирма саккиз йилдан буён истиқлол нашадасини суриб келяпмиз. Ўтган вақт мобайнида халқимиз турмуш тарзига эмас, балки тафаккур тарзи ҳам бир сира янгиланди. Ҳаётимиз борган сари ривожланиб ва айни вақтнинг ўзида тобора қулайлашиб бормоқда. Юртимиздаги асарият ёшлар энди олдида аниқ мақсад қўя оляпти. Эҳ-ҳе, дунё кўриб келаятганлари, чет элда таълим олиб, ишлаётганлари қанча. Шунга яраша имконият ва шароити бор-да.

Аммо айни паллада Ўзбекистон ақолисининг салмоқли қисмини ташкил қилаётган

МУСТАҚИЛЛИК ФАРЗАНДАРИ ЗАМОНАВИЙ БИЛИМЛАРИНИ ЭГАЛЛАШ. ЖАРАҚ-ЖАРАҚ ПУЛ ТОПИШ, ЯХШИ ЯШАШ ИЛИНЖИДА МАДАНИЯТЛИ БЎЛИШ ҲАҚИДА УНУТИБ ҚЎЙМАПТИМИКАН.

деган ҳавотирли ўй ҳам уйғонади кишида. Умуман олганда, бутун жамиятимиз, жумладан, ёшларнинг маданиятини юксалтириш шунчалик зарурми? Балки, тараккиёт чўққисига эришиш учун ўқимшли инсонларни кўпайтиришнинг ўзи қифо қилар? **Мавзу моҳитига амалиётчи психолог ЛУКМОН ҚАЗАКОВ қўмақда чуқурроқ назар солишга ҳаракат қилдик.**

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi jamoat fondi

2019-YILDA NNT va FUQAROLIK JAMIYATINING BOSHQA INSTITUTLARI O'RTASIDA MUHIM IJTIMOY AHAMIYATGA MOLIK LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHGA DAVLAT IJTIMOYIY BUYURTMALARINI TAQDIM ETISH UCHUN TANLOV E'OLON QILADI

MUALLIFGA MAKTUB

“SEVGIM-SEVGILIM” FOJIASI

Bahor keldi, u qish bo'yi mudrab yotgan tabiatga tiriklik ato etdi. Borliq yam-yashil tusga kirdi. Inson tabiati ham shunday. Go'zallikdan zavq olgan ko'ngli pok niyatlarni qo'msaydi.

Bahor — muhabbat fasli. Tanishlar “Muhabbat haqidagi o'zbek adabiyotining eng yaxshi qaysi asarini o'qishga tavsiya qilasan?” desa, O'lmas Umarbekovning “Sevgim-sevgilim” qissasi, deyman.

XX ASR UZBEK NASRI

O'zbek qissachiligida fojia janrini boshlab bergan bu asar Yakkachinor qishlog'ida bir-biri bilan tanishib, ko'ngil qo'rgan insonlarning tuzum ta'siri sabab halok bo'lgan muhabbati haqida hikoya qiladi.

Inson odatda o'zi mutolaa qilgan asaridan ta'sirlansa, bu o'sha asarning yutug'i hisoblanadi. Ustoz O'lmas aka, siz samimiy, birova o'xshatmasdan, kimgadir piching-ki-noya qilmasdan yozgansiz.

“Kimning tashvishi yo'q”, “Urush farzandi”, “Qiyomat qarz” da ham ana shu samimiylik ufarib turadi. Ayniqsa, “Sevgim-sevgilim” muhabbat haqidagi qissa bo'lsa ham, aslida o'sha davrning qo'rqoq va mard insonlari taqdirini aks ettiruvchi asar bo'lib ko'rinaradi ko'zimga.

Marhum O'tkir Hoshimov qissa haqida shunday degandi: “... O'lmas Umarbekovning ‘Sevgim-sevgilim’ qissasi talabalar orasida qo'lma-qo'l bo'lib ketdi. Hajmi uncha katta bo'lmagan bu qissa o'sha zamon ‘qolip’lariga sig'maydigan boshqacha ‘g'alat’ asar bo'lib, Oypopukning o'limi o'quvchini larzaga solib yuboradi...”

Shoira Saida Zununova esa, “Qissaning oxirida ko'zimdan tiriqib yosh chiqib ketdi. Ikki tomchi achchiq yosh... Bu — asarning nihoyatda hayotiyli, yozuvchi mahoratining yuksakligidan darak beradi.”

di!”, degandi. Fikrlar o'z yo'liga. Asarning qaysi jihati meni o'ziga bu darajada rom etdi? Balki qahramonlarning xarakterini tabiatimga yaqin bo'lgani uchundir? Aniqa aytolmayman.

Ustoz, qissada birinchi muhabbati uchirma bo'layotgan qushga o'xshatasiz. Hurkak, ilk bor o'z olamidan boshqa olamlar borligini ko'rgan qush kabi sevishtanlar ham muhabbat ta'sirida atrof-dagilardan cho'chib qoladi.

O'ktam va Oypopuk muhabbati shabboda esib turganda yonib turgan shama o'xshaydi. O'chishi tayin.

Sevgi va farzandlik burchining yonma-yon qo'yilishi asar ritimini oshiradi.

Oypopuk birmuncha erka, doktor Mavlonning ta'бири bilan aytganda “Unda me'yor yo'q”. Otasi uning or-nomusidan tiriqib yosh chiqib ketdi. Ammo taqdir-

ning yengil ta'siri natijasida u xalq dushmani bo'lib, qamaladi. O'ktam esa, arzimagan gap bilan munosabatlariga chek qo'yadi.

Oypopuk bir lahza ham otasidan, ham suygan insonidan judo bo'lganini anglab, o'z joniga qasd qiladi.

Stefan Sveyg: “Ko'ngil sinishi uchun taqdirning achchiq bir zarbasi kifoya”, — degan edi. O'ktam va Oypopukning muhabbati fojia bilan yakun topishiga ham bilmay bosilgan qadam, o'ylamay aytilgan so'z sabab bo'ladi.

“Yo'q!” — dedi u bir mahal qat'iy ohangda. — Dadamning aybi yo'q. Bu tuhm. Dadam-da ayb yo'q.

Kim biladi, — dedim men. — Ayblari bo'lmasa qamashmasdi!”

Bo'ldi! U qadar katta bo'lmagan, 60-70 sahifada ko'nglingiz tuban joy olib, sizni kuldurib, yig'latadigan qissa.

Ustoz, afsuski, ijodingiz hozir u qadar o'rganilmaydi. Bu o'zbek adabiyoti uchun og'riqli hol. “Sevgim-sevgilim” esa, mana necha yillar o'tibdi, qimmatini yo'qotmay kelmoqda. Asarni o'qib, kitobxon sizga “Oypopuk nega joniga qasd qildi? O'ktam nega baxti uchun kurashmadi?” degan savollar berishi tayin. Siz bilan xayolan tortishadi. Bu esa, katta yutuq.

Ammo menda bu kabi savollar yo'q. O'ktamning qat'iyatsizligi va boshqalarga ishonmasligi sevgan insonning o'limiga olib keldi. Agar u davr taloqlari tafayli o'zini yo'qotmaganida fojia yuz bermasdi...

Ustoz, afsuski, ijodingiz hozir u qadar o'rganilmaydi. Bu o'zbek adabiyoti uchun og'riqli hol. “Sevgim-sevgilim” esa, mana necha yillar o'tibdi, qimmatini yo'qotmay kelmoqda. Asarni o'qib, kitobxon sizga “Oypopuk nega joniga qasd qildi? O'ktam nega baxti uchun kurashmadi?” degan savollar berishi tayin. Siz bilan xayolan tortishadi. Bu esa, katta yutuq.

Ammo menda bu kabi savollar yo'q. O'ktamning qat'iyatsizligi va boshqalarga ishonmasligi sevgan insonning o'limiga olib keldi. Agar u davr taloqlari tafayli o'zini yo'qotmaganida fojia yuz bermasdi...

Sherzod MAHMUDOV

BUKLANGAN SAHIFA. "Nahotki meni sevib qolgan bo'lsa?!" — derdim men o'z-o'zimga. Bunga o'zimni ishonitirishga harakat qilib, sevinardim va yana nima dardlar cho'chirdim. Sevinishimning sababi — shunday ajoyib qizning menga muhabbat qo'yishini buni vujudini bilan istaganim edi. Ha, men uning meni sevishini istardim. Uning sevgisiz hayotim menga qizg'i yo'q edi. Buni endi yaxshi bilardim. Chunki, men uni allaqachon yaxshi ko'rib qolgan edim.

Yaponiyada antiqa do'kon bor. Har hafta unda faqat bitta nomdagi kitob sotiladi. Tokiolik Yoshiyuki Moriokaning do'konida juda ixcham bo'lib, xona markaziga bitta stol va tortmali rasta qo'yilgan. Stol ustida bir xil kitoblar taxlanib turadi. Ularning saqlanish muddati roppa-rosa olti kun. Shu vaqt ichida asar sujeti turli suratlari, taqinchoqlar va boshqa xildagi buyumlar, hatto musiqa yordamida ochib beriladi. Bunday no'an'anaviy yondashuv dunyoning turli burchaklaridan xaridorlarni jalb qilmoqda. Dastlabki yetti oyda Yoshiyukining do'konida 2 ming 100 dona kitob sotilgan.

MUASSIS O'ZBEKISTON YOSHLAR ITTIFOQI MARKAZIY KENGASHI Gazeta O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida 2017-yil 2-avgustda № 0242 raqami bilan qayta ro'yxatdan o'tgan.

BOSH MUHARRIR Faxriddin KARIMOV TAHRIR HAY'ATI Mansur Bekmurodov, Begmat Ochilov, Madamin Safarov, Azim Mirzajonov, Mehrooz Abbasova, Ra'no Shodiyeva, Shodmonqul Salomov, Irina Kochergina — bosh muharrir o'rinbosari ("Молодежь Узбекистана"), Javlon Vafayev — mas'ul kotib ("Yoshlar ovozi"), Yelena Kalinina — mas'ul kotib ("Молодежь Узбекистана")

Table with 3 columns: Davlat buyurtmachisi, (mln. so'm), and Description of projects and their funding amounts.

Ustov yo'nalish: ijtimoiy muammolarni hal qilish hamda ishlab chiqarish bo'limi qo'shimcha kasb-hunarga yo'naltirish orqali yangi ish joylarini tashkil etish. Maqsad: ijtimoiy muammolarni hal qilish hamda ishlab chiqarish bo'limi qo'shimcha kasb-hunarga yo'naltirish orqali yangi ish joylarini tashkil etish...

Table with 3 columns: Davlat buyurtmachisi, (mln. so'm), and Description of projects and their funding amounts.

ITJIMOY AHAMIYATGA MOLIK BO'LGAN LOYIHALARNI AMALGA OSHIRISHDA DAVLAT IJTIMOYIY BUYURTMASINING SHARTLARI: — ijrochi-tashkilot belgilangan tarbiya NNT sifatida ro'yxatdan o'tgan bo'lishi zarur; — davlat ijtimoiy buyurtmasini bajarish doirasida amalga oshirilgan faoliyatning ijrochi-tashkilotning ustavidagi vazifalariga muvofiq; — ijrochi-tashkilot loyiha amalga oshirish uchun zarur bo'lgan tashkiliy, kadrlar va texnik imkoniyatning mavjudligi; — ijrochi-tashkilotda ijtimoiy ahmiyatga molik loyihalar va dasturlarni muvofiqlik bilan amalga oshirish borasidagi tajribaning mavjudligi; — loyihani amalga oshirish haqidagi shartnomma sifatini va o'z vaqtida bajarish, uni amalga oshirish vaqtida ajratilgan mablag'lar darajasida foydalanishini, oshiqlik va oshkorlikni ta'minlash, amaldagi qonun hujjatlariga to'liq rioya etish.